
OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUĞU OLAN BABALARIN ÇOCUKLARIYLA OLAN İLİŞKİLERİ İLE BABALIK ROLÜ ALGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayşe Belgin AKSOY¹, Sümeyya TATLI²

Öz

Erken yaşlarda kurulan olumlu baba çocuk ilişkisi çocuğun gelişiminde önemli bir yapı taşıdır. Babaların babalık rolü algısı ise kendi algılarından büyük oranda etkilenmektedir. Bu çalışmanın temel amacı; okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi olmuştur. Ayrıca babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocuklarının cinsiyeti, doğum sırası ve çocuklarıyla geçirdikleri zaman değişkenleri açısından, babalık rolü algılarının ve baba çocuk ilişkilerinin farklılık meydana getirip getirmediği incelenmiştir. İlişkisel tarama modelinde gerçekleştirilen çalışma, Çankırı il merkezinde çocukları okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 321 baba ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verileri “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)” ve “Babalık Rolü Algı Ölçeği (BRAÖ)” ile elde edilmiştir. Verilerin çözümlenmesinde t-testi, varyans analizi ve Pearson Korelasyon analizinden faydalanılmıştır. Araştırma sonucunda babaların babalık rolü algısı ile olumlu baba çocuk ilişkisi arasında anlamlı bir ilişki bulunduğu ortaya konulmuştur. Bununla birlikte babaların yaşı, öğrenim düzeyi, çocuklarının doğum sırası ve çocuklarıyla geçirdikleri zaman değişkenleri bakımından babaların puan ortalamalarında anlamlı farklılaşmalara rastlanırken; çocuklarının cinsiyet değişkeni açısından babaların puan ortalamalarında farklılaşma görülmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Dönem, Baba-Çocuk İlişkisi, Babalık Rolü Algısı.

¹ Prof. Dr., Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, aksoya@gazi.edu.tr, ORCID No: 0000-0003-2675-855X

² Öğr. Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Eldivan SHMYO, Çocuk Gelişimi Programı, tatlisumeyya@gmail.com, ORCID No: 0000-0003-3710-1625

Makale gönderilme tarihi: 7 Mart 2018. Makale kabul tarihi: 15 Ocak 2019.

Makale türü: Araştırma Makalesi

**THE INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN OF
FATHERS PERCEPTIONS OF FATHERHOOD ROLE AND
RELATIONSHIPS OF FATHERS WITH THEIR PRE-SCHOOL
CHILDREN**

Ayşe Belgin AKSOY, Sümeyya TATLI

Abstract

Positive father-child relationship established at an early age is an important building block in the development of the child. Perception of fatherhood role of fathers is greatly influenced by their own perceptions. The main purpose of this study is to examine the relationship between relationships of fathers with their pre-school children and perceptions of fatherhood role. It also examines whether fatherhood role perceptions and father-child relationships lead to differences in terms of father's age, education status, gender of child, order of birth and time spent with children. The study of relational survey model, was conducted with 321 fathers in Cankiri province center whose children continues to pre-school educational institutions. The data of the study were obtained by "Personal Information Form", "Child Parent Relationship Scale (Father Form)" and "Perception Measurement for Father's Role (PMFR)". T-test, variance analysis and Pearson Correlation analysis were used in analyzing the data. As a result of the research, it was revealed that there is a significant relationship between the perception of fatherhood role of father and positive father-child relationship. In addition, while there are significant differences in fathers' average scores in terms of father's age, education status, children's birth order, and time spent with their children, there is no change in the average scores of the fathers in terms of their children's gender change.

Keywords: Pre-school Period, Father-Child Relationship, Fatherhood Role Perception.

Giriş

Annelik ve babalık kavramlarının her ikisi de; çocukla etkileşim halindeyken toplumsal ve kültürel bir takım normlara uygun olarak belirli amaçlar doğrultusunda sergilenen davranış biçimleri (Baydar, Akçınar ve İmer, 2012) olmasına karşın annelik ve babalık rollerine ilişkin tanımlar birbirinden farklılaşmaktadır. Türk Dil Kurumu (2017) güncel sözlüğünde; baba kavramı “Çocuğu olan, çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek” şekliyle biyolojik faktörlere işaret ederken; bununla birlikte genel olarak babalığa yöneltilen anlayış, koruyuculuk üzerine odaklanmıştır (Dündar, Durugönül ve Arıkan, 2011). Babaların koruyuculuk rolüne yöneltilen bu vurgu hem dünyada hem de Türkiye’ de, çocuğun bakımı ve eğitiminden sorumlu birincil kişilerin anneler olduğuna odaklanmış ve babaların daha geri planda kalmasına sebep olmuştur (Taşkın, 2011). Anne babaların çocuğun bakımındaki rollerini inceleyen çalışmalarda annelerin çocuklarının bakım süreciyle daha fazla alakadar olduğu görülürken; babaların ailenin korunmasından ve maddi ihtiyaçlarının karşılanmasından sorumlu olduğu ve çocuklarıyla annelere göre daha az zaman geçirdikleri belirlenmiştir (Hossain, vd., 2007).

Toplumsal hayatta meydana gelen değişimler, özellikle kadın ve erkek rollerindeki farklılaşmalar babalık rolünü doğrudan etkilemiştir (Kuzucu,2011). Kadının öğrenim düzeyini yükseltmesi, meslek hayatına daha aktif katılım sağlaması ve ekonomik bağımsızlığını kazanması, çocuğun bakım ve eğitim sürecinde değişime yol açmıştır. Annenin artık tüm gün evde olmaması, uzun çalışma saatleri ve geleneksel aile yapısından çekirdek aileye dönüşüm anne ile babanın çocuğun bakımını paylaşmasını zorunlu hale getirmiştir (Dökmen, 2016; Güngörmüş-Özkardeş,2016). Bu gelişmeyle birlikte babaların birçoğu çocuklarının gelişimiyle daha fazla ilgilenmekte, onunla daha fazla zaman geçirmekte ve ilgili babalık rolünü üstlenmektedir (Barker vd., 2011). Güncellenen babalık rolüyle babalar evin maddi ihtiyaçlarını karşılayan kişi olma ve koruyuculuk rollerinin yanı sıra duygusal anlamda da aileyi destekleyen bir rol üstlenmişler ve ilgili olma kavramıyla birlikte anılmaya başlamışlardır (Tichenor vd., 2011). Böylece çocuğuna karşı mesafeli ve katı disiplin anlayışına sahip babalık rolü yerini çocuğun bakımını eşyle birlikte yürüten bir konuma bırakmıştır (Ünal ve Kök, 2015).

Babaların babalık rollerini etkileyen birçok faktör söz konusudur. Babalara göre bu faktörler; anne babanın çalışma durumu, çalıştığı iş, mesai saatleri, kadınların eşlerinden beklentileri ve çocuğun bakımının zorluğu gibi faktörlerdir (Garfield, Mapp ve Chung, 2006). Bunun yanı sıra babalık rolü

babanın cinsiyet rol tutumu, psikolojik durumu, öğrenim düzeyi, mesleği, gelir durumu, aile tipi, çocuk sayısı, baba olmayı istemesi, ilk kez baba olma yaşından ve içinde bulunduğu kültürel yaşantının kendisine sunduğu kalıp yargılardan da etkilenmektedir (Tomul, 2008; Kuzucu, 2011; Telli ve Özkan, 2016). Eşi çalışan babaların eşi çalışmayanlara göre, yaşı büyük olan babaların yaşı küçük olanlara göre ve ilerleyen yaşlarda ilk kez baba olan babaların babalık rolünden daha fazla doyum sağladığı (Buckley ve Schoppe-Sullivan, 2010; Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2007), babaların öğrenim düzeyi arttıkça, cinsiyet rolüne ilişkin algılarının daha esnek hale geldiği ve çocuğunun gelişimi konusunda daha istekli oldukları (Poyraz, 2007; Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2007; Şahin ve Demiriz, 2014; Telli ve Özkan, 2016), bazı kültürlerde babalık rolü çocuğun yaşamına katılım anlayışına dayalıyken bazılarında ise disiplin sağlama olduğu (Ishii Kuntz, 1994; Bawadi, vd., 2016) çalışmalarından elde edilen bu sonuçlardan bazılarıdır. Babaların kendi babalık rollerini nasıl algıladıkları ise babalık rolünün önemli belirleyicilerinden biridir. Babaların kendilerine ilişkin babalık rolü algılarının; maddi kazanç sağlayan, bakım veren, çocuğu eğlendiren, dış ortam sunan, eğitim ve disiplin veren, seven ve koruyan roller arasında farklılaştığı belirtilmektedir (Summers, vd., 1999). Ortaya çıkan babalık rollerine ilişkin anlamlandırmalarını ekonomik kazanç sağlama, çocuğu disipline etme gibi cinsiyet kalıp yargıları ile gerçekleştirilmeyen babaların, çocuklarıyla daha fazla zaman geçirdikleri, daha yakından ilgilendikleri ve bu durumun sonucunda da çocuğuyla daha yakın ilişkiler kurabildikleri görülmektedir (Cabrera. vd., 2000; Gürşimşek, Kefi ve Girgin, 2007).

Bebeklik döneminden itibaren babanın varlığı çocuğun gelişimi, ebeveyn olarak rolü ve baba çocuk ilişkisi üzerinde önemli bir etkidir (Leidy, Schofield ve Parke, 2013). Her ne kadar bebeklik döneminde anneye olan güvenli bağlanmanın önemine değinilse de baba çocuk ilişkisinin bu dönemden itibaren kurulması önem arz etmektedir. Çünkü hem babanın çocuğa sunduğu destek anneninkinden çok farklıdır hem de ilerleyen yıllardaki baba çocuk ilişkisinin niteliği bu dönemde kurulan ilişkiden büyük oranda etkilenmektedir (Erdoğan, 2004; Uyanık, vd., 2016). Baba çocuk ilişkisinin olumlu başlayıp devam ettiği durumlarda çocuğun liderlik becerilerinin ve arkadaşlık ilişkilerinin daha güçlü hale geldiği bilinmektedir. Babayla kurulan sıcak ilişki çocuğun kendine olan güvenini artırmakta, cinsiyet rollerini benimsemesini kolaylaştırmakta ve ekonomik kaynakları daha iyi düzeyde kullanabilmesine katkı sağlamaktadır (Bloom, 1997). Erken yaşlardan itibaren çocuk ve baba arasında kurulan sıcak ve samimi ilişki çocuğun ileri dönemlerdeki olumlu sosyal davranışlarını artırmakta ve ortaya çıkabilecek problem davranışlarını engellemektedir (Webster, vd., 2013; Gültekin-Akduman ve Türkoğlu, 2013). Bunun yanı sıra olumlu baba

çocuk ilişkisi çocuğun bilişsel gelişimini destekleyerek akademik başarısını artırmakta ve okula uyumunu kolaylaştırmaktır (Yavuzer, 2007). Tıpkı babalık rolünde olduğu gibi baba-çocuk ilişkisini de farklı açılardan etkileyen değişkenler söz konusudur. Erkek çocuğu olan babaların kız çocuğu olan babalara göre (Harris ve Morgan, 1991; Hair vd.,2003; Poyraz,2007); çocuk sayısı az olan babaların çocuk sayısı fazla olan babalara göre (Şimşek, 2006; Mehmet, 2010; Arabacı ve Ömeroğlu, 2013) ve öğrenim düzeyi yüksek babaların ise diğer babalara göre (Ünür, 2008; Kuzucu, 2011) çocuklarıyla olan ilişkilerinin daha olumlu yönde olduğu farklı araştırma konularıyla dolaylı olarak ortaya konulmuştur.

Çocukların ebeveynleriyle olan ilişkilerine yönelik gerçekleştirilen çalışmaların bir çoğu çocukların anneleriyle olan ilişkilerine odaklanmıştır (Konchaska, vd., 2005; Çakıcı, 2006; Driscoll ve Pianta, 2011; Saygı, 2011; Özyürek ve Tezel-Şahin, 2015; Topçu-Bilir ve Sop, 2016) ve doğrudan baba-çocuk ilişkisini belirlemeye çalışan araştırmaların (Uzun ve Baran, 2015; Uyanık, vd., 2016; Atabey, 2017) sayısı ise ülkemizde yeterli düzeyde değildir. Babalık rolünü inceleyen araştırmaların konusunu ise genel olarak babaların çocuklarının bakımına ve eğitimine katılımını inceleyen (Kuruçırak, 2010; Jones ve Mosher, 2013; Sımsıkı ve Şendil, 2014; Şahin ve Demiriz, 2014; Barker, Elles ve Ramchandani, 2017) çalışmalar oluşturmuştur. İfade edilen literatür çerçevesinde; babaların babalık rolü algısının kendi algılarından büyük oranda etkilendiği ve erken yaşlarda kurulan olumlu baba çocuk ilişkisinin çocuğun gelişiminde önemli bir yapı taşı olduğu açıklanmaya çalışılmış ve gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde alan yazında doğrudan bu konuya yönelik gerçekleştirilen bir çalışmanın olmayışı bu araştırmanın ortaya konulmasındaki en önemli gerekçe olmuştur.

Bu noktadan yola çıkılarak gerçekleştirilen çalışmanın temel amacı; okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu amaçla araştırma da şu sorulara yanıt aranmıştır;

1. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların babalık rolü algıları; babanın yaşı, öğrenim düzeyi, mesleği, aile yapısı, baba olmayı isteme durumu ile çocuğunun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve çocuğuyla geçirdiği aktif süreye göre farklılık göstermekte midir?

2. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri; babanın yaşı, öğrenim düzeyi, mesleği, aile yapısı, baba olmayı isteme durumu ile çocuğunun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve çocuğuyla geçirdiği aktif süreye göre farklılık göstermekte midir?

3. Okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların; baba çocuk ilişkisi alt boyut ve toplam puan ortalamaları ile babalık rolü algılarına ilişkin toplam puanları arasında ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda, okul öncesi dönem çocuğu bulunan babaların çocuklarıyla olan ilişkileri ile babalık rolü algıları arasındaki ilişkinin incelenmesinde genel tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli; iki ya da daha fazla sayıdaki değişken arasındaki değişimin varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan bir araştırma modelidir (Karasar, 2012). İlişkisel modellerde, değişkenler arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla çoğunlukla nedensel karşılaştırma yöntemlerinden faydalanılır (Büyüköztürk, vd., 2011). Bu bağlamda çalışmada babaların babalık rolü algıları ile çocuklarıyla olan ilişkilerinin; babanın yaşı, öğrenim düzeyi, mesleği, aile yapısı, baba olmayı isteme durumu ile çocuğunun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve çocuğuyla geçirdiği aktif süreye göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesinde ise nedensel karşılaştırma yöntemi kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın evrenini 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Çankırı il merkezinde okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 2550 çocuğun babaları oluşturmuştur (MEB, 2017). Örneklem sayısının belirlenmesinde $n=t.p./d2$ formülü kullanılmış ve %95 güven düzeyi ile % 5 hata payı doğrultusunda örneklem sayısı 334 olarak hesaplanmıştır. Belirlenen örneklem sayısına ulaşmada basit seçkisiz örnekleme yönteminden faydalanılmış, toplam 400 form tüm bireylerin seçilme olasılığı eşit olabilecek ve seçilen bir bireyin diğer bireylerin seçimini etkilemeyeceği şekilde dağıtılmıştır (Büyüköztürk vd., 2011). Ulaşılan babalardan formları eksiksiz biçimde dolduran ve tekrar ileten 321 baba araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışma grubuna ait özellikler Tablo.1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubuna Ait Özellikler

Özellikler	Kategoriler	Sayı (f)	Yüzde (%)
Yaş	22-29 yıl	134	41,7
	30-35 yıl	122	38,0
	36-42 yıl	65	20,2
Öğrenim Düzeyi	İlkokul-Ortaokul	88	27,4
	Lise	113	35,2
	Lisans ve üzeri	120	37,4
Çocuğun Yaşı	47-60 ay	98	30,5
	61-66 ay	103	32,1
	67-79 ay	120	37,4
Çocuğun Cinsiyeti	Kız	150	46,7
	Erkek	171	53,3
	İlk çocuk	132	41,1
Çocuğun Doğum Sırası	İkinci çocuk	136	42,4
	Üçüncü ve sonrası	53	16,5
Çocukla Geçirilen Haftalık Aktif Zaman	9 saat ve daha az	113	35,2
	10-23 saat	118	36,8
	24 saat ve üzeri	90	28,0

Veri Toplama Araçları

Araştırmaya ait verilerin ulaştırılmasında araştırmacılar tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu)” ve “Babalık Rolü Algı Ölçeği” kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Babalara ve çocuklara ait demografik değişkenlerin belirlenmesi için oluşturulan form babanın yaşı, öğrenim düzeyi, mesleği, aile yapısı, baba olmayı isteme durumu ile çocuğunun yaşı, cinsiyeti, doğum sırası ve çocuğuyla geçirdiği aktif süreyi içeren sorulardan meydana gelmektedir.

Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği (Baba Formu): Uzun ve Baran (2015) tarafından Türkçe’ye uyarlanan “Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği” nin orijinali olan “Child Parent Relationship Scale” Pianta (1992) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinali 30 madde ve çatışma (14 madde), bağlanma (6 madde) ve olumlu ilişki (10 madde) olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır.

Ölçek 5’li likert tipi bir ölçek olup (1) Kesinlikle uygun değil, (5) Kesinlikle çok uygun arasında yanıtlanmaktadır. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması okul öncesi eğitime devam eden çocuğa sahibi 150 baba ile

gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin geçerlik çalışmasında dil, içerik ve yapı geçerliği; güvenilirlik çalışması ise iç tutarlılık katsayıları (Cronbach alfa) ve test tekrar test güvenilirliği ile sağlanmıştır. Değerlendirilen maddelerin toplamı için Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı .71, alt boyut .76, alt kategorideki .61 uyumsuzluk için pozitif ilişkiler için, .70 ve çatışma alt boyutu için .62 olarak bulunmuştur. Güvenirlik çalışması sonucunda ölçeğin 23 madde ve Pozitif İlişkiler (1, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 22, 23), Uyumsuzluk (3, 7, 13, 14, 15, 19, 21) ile Çatışma (2, 4, 11, 17, 18, 20) olmak üzere üç alt boyuttan oluştuğu belirlenmiştir. Ölçekte olumlu ve olumsuz ifadeler vardır ve olumsuz ifadeler (1, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 16, 22, 23) tersine çevrilerek puanlanmaktadır. Ölçekten elde edilen toplam puanın yüksek olması olumsuz ilişkiyi işaret etmektedir (Uzun ve Baran, 2015).

Babalık Rolü Algı Ölçeği: Kuzucu (1999) tarafından geliştirilen ölçek hem gençlere hem de babalara uygulanabilen 5 dereceli likert tipi (1- Hiç uygun değil, 2- Pek uygun değil, 3- Kararsızım, 4- Kısmen uygun, 5- Tamamen uygun) bir ölçektir. Ölçekte 14'ü olumlu, 11'i olumsuz (2, 4, 8, 11, 12, 16, 20, 22, 23, 24, 25) olmak üzere toplam 25 madde bulunmaktadır. Olumsuz maddeler ters puanlanmaktadır. Ölçekten elde edilen toplam puan babalık rolü algısının olumlu olduğunu göstermektedir. Ölçeğin güvenilirliği, test-tekrar test yöntemiyle sağlanmış ve $r = 0,60$ ($p < .05$) düzeyinde anlamlı ilişki olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik çalışmasında ayrıca ölçeğin iç tutarlılığına bakılmış ve Cronbach Alfa Katsayısı .75 olarak hesaplanmıştır (Kuzucu, 1999). Bu araştırmada gerçekleştirilen analizde ise ölçeğin Cronbach Alfa Katsayısı .72 olarak hesaplanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için öncelikli olarak; kullanılacak ölçeklerin sahiplerinden belirtilen ölçekler ve kullanım izinleri istenmiş, mail aracılığıyla gerekli izinler sağlanmıştır. Uygulamayı gerçekleştirmek için ise Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne dilekçe ile başvuruda bulunulmuş ve resmi izin belgesi alınmıştır. Gerekli izin işlemleri sağlandıktan sonra okul öncesi eğitim kurumlarına gidilerek buralardaki çocukların babalarına ulaşılmasında öğretmenlerden yardım alınmıştır. Formlar öğretmenler aracılığıyla babalara ulaştırılmış ve bir hafta sonra yine öğretmenlerden teslim alınmıştır. Araştırmanın verileri 2017 yılının Kasım ayı içerisinde toplanmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS programı ile değerlendirilmiş ve hangi testlerin kullanılacağına karar vermek üzere verilerin normallik dağılımına bakılmıştır. Verilerin çarpıklık ve basıklık değerleri dikkate

alındığında -1 ve +1 aralığında olduğu görülmüştür Tabachnick ve Fidell'e (2013) göre bu değerler sosyal bilimler alanı için verilerin normal dağılımına işaret etmektedir. Bu nedenle verilerin çözümlenmesinde, parametrik verilerin analizinde kullanılan t-testi, varyans analizi (ANOVA) ve Pearson Korelasyon analizi yöntemlerinden faydalanılmıştır (Büyüköztürk, 2012). Veriler toplanırken babaların mesleği, aile yapıları, baba olmayı isteme durumlarına ait bilgiler de alınmış fakat bu değişkenlere ait kategorilerin dağılımlarındaki oran yeterli düzeyde olmadığı için bu değişkenlerin veri analizlerine yer verilmemiştir.

Bulgular

Araştırmanın amaç ve alt amaçlarına uygun olarak elde edilen verilerin istatistiksel analizleri sonucu elde edilen bulgular bu bölümde tablolar halinde sunulmuş ve tablolara ait açıklamalara yer verilmiştir.

Tablo 2. Babaların Yaş Değişkenine Göre Babalık Rolü Algısı İle Baba-Çocuk İlişkisi Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Yaş	n	\bar{x}	ss	sd	F	p
Babalık Rolü Algısı	22-29 yıl	134	100,0	11,0			
	30-35 yıl	122	101,9	9,7	318	1,188	0,306
	36-42 yıl	65	100,0	11,8			
Baba Çocuk İlişkisi Toplam Puan	22-29 yıl	134	49,9	8,6			
	30-35 yıl	122	48,8	9,9	318	5,649	0,004*
	36-42 yıl	65	45,3	8,4			
Pozitif İlişki	22-29 yıl	134	17,9	4,6			
	30-35 yıl	122	17,7	5,0	318	1,112	0,330
	36-42 yıl	65	16,9	3,6			
Uyumsuzluk	22-29 yıl	134	17,2	3,3			
	30-35 yıl	122	16,9	4,2	318	1,327	0,267
	36-42 yıl	65	16,2	4,2			
Çatışma	22-29 yıl	134	14,7	4,5			
	30-35 yıl	122	14,2	4,5	318	7,658	0,001*
	36-42 yıl	65	12,1	4,1			

*p<0,05

Tablo-2 incelendiğinde, çalışma grubundaki babaların çocuklarıyla olan ilişkilerine ait toplam puan ortalamalarının ve çatışma alt boyutu puan ortalamalarının babaların yaş değişkenine göre anlamlı farklılaşma gösterdiği görülmektedir (p<0,05). Baba-çocuk ilişkisi toplam puan ortalamalarının yüksek olması olumsuz ilişkiye işaret etmektedir. Buna göre babaların yaş ortalamaları arttıkça çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler

geliştirdikleri söylenebilir. Çatışma alt boyutundaki anlamlılık düzeyi incelendiğinde ise genç babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinde çatışmanın daha fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Babaların Öğrenim Düzeylerine Göre Babalık Rolü Algısı İle Baba-Çocuk İlişkisi Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

	Öğrenim Düzeyi	n	\bar{x}	ss	sd	F	p
Babalık Rolü Algısı	İlkokul-Ortaokul	88	95,6	11,4			
	Lise	113	99,9	10,2	318	24,704	0,000*
	Lisans ve üzeri	120	105,3	8,6			
Baba Çocuk İlişkisi	İlkokul-Ortaokul	88	49,6	10,1			
	Lise	113	49,0	9,4	318	1,708	0,183
	Lisans ve üzeri	120	47,4	8,2			
Toplam Puan	İlkokul-Ortaokul	88	17,3	5,1			
	Lise	113	17,6	4,6	318	0,496	0,609
	Lisans ve üzeri	120	17,9	4,3			
Pozitif İlişki	İlkokul-Ortaokul	88	17,8	4,3			
	Lise	113	16,6	3,5	318	3,879	0,022*
	Lisans ve üzeri	120	16,4	3,6			
Uyumsuzluk	İlkokul-Ortaokul	88	14,4	4,8			
	Lise	113	14,9	4,6	318	7,388	0,001*
	Lisans ve üzeri	120	12,8	3,9			

* $p < 0,05$

Babaların öğrenim düzeyi değişkenlerine ait Tablo-3 incelendiğinde; babaların babalık rolü algıları ile baba çocuk ilişkisi uyumsuzluk ve çatışma alt boyutlarında anlamlı farklılaşmalar meydana geldiği belirlenmiştir ($p < 0,05$). Babaların öğrenim düzeyi arttıkça babalık rolü algısı puan ortalamaları da artmaktadır. Bununla birlikte ilkokul-ortaokul mezunu babaların diğerlerine göre baba-çocuk ilişkisi uyumsuzluk alt boyutu puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek olduğu, çatışma alt boyutu puan ortalamaları açısından ise lisans ve üzeri öğrenim düzeyine sahip babaların en düşük puan ortalamasına sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Çocukların Cinsiyetine Göre Babaların Babalık Rolü Algısı İle Baba-Çocuk İlişkisi Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin t-testi Sonuçları

	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	sd	t	p																																												
Babalık Rolü Algısı	Kız	150	99,6	11,7	319	-1,828	0,068																																												
	Erkek	171	101,8	9,7				Baba Çocuk İlişkisi Toplam Puan	Kız	150	48,2	9,6	319	-0,654	0,514	Erkek	171	48,9	8,8	Pozitif İlişki	Kız	150	17,8	4,1	319	0,547	0,585	Erkek	171	17,5	5,0	Uyumsuzluk	Kız	150	16,7	4,2	319	-0,646	0,519	Erkek	171	17,0	3,5	Çatışma	Kız	150	13,6	4,4	319	-1,334	0,183
Baba Çocuk İlişkisi Toplam Puan	Kız	150	48,2	9,6	319	-0,654	0,514																																												
	Erkek	171	48,9	8,8				Pozitif İlişki	Kız	150	17,8	4,1	319	0,547	0,585	Erkek	171	17,5	5,0	Uyumsuzluk	Kız	150	16,7	4,2	319	-0,646	0,519	Erkek	171	17,0	3,5	Çatışma	Kız	150	13,6	4,4	319	-1,334	0,183	Erkek	171	14,3	4,5								
Pozitif İlişki	Kız	150	17,8	4,1	319	0,547	0,585																																												
	Erkek	171	17,5	5,0				Uyumsuzluk	Kız	150	16,7	4,2	319	-0,646	0,519	Erkek	171	17,0	3,5	Çatışma	Kız	150	13,6	4,4	319	-1,334	0,183	Erkek	171	14,3	4,5																				
Uyumsuzluk	Kız	150	16,7	4,2	319	-0,646	0,519																																												
	Erkek	171	17,0	3,5				Çatışma	Kız	150	13,6	4,4	319	-1,334	0,183	Erkek	171	14,3	4,5																																
Çatışma	Kız	150	13,6	4,4	319	-1,334	0,183																																												
	Erkek	171	14,3	4,5																																															

Çocuklarının cinsiyet değişkenlerine göre babaların babalık rolü algılarında ve baba çocuk ilişkisi toplam puanları ile pozitif ilişki, uyumsuzluk ve çatışma alt boyutları bakımından anlamlı farklılaşmaya rastlanılmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5. Çocukların Doğum Sırasına Göre Babaların Babalık Rolü Algısı İle Baba-Çocuk İlişkisi Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin Anova Testi Sonuçları

	Doğum Sırası	n	\bar{x}	ss	sd	F	p																																																												
Babalık Rolü Algısı	İlk çocuk	132	102,1	10,0	318	2,446	0,088																																																												
	İkinci çocuk	136	100,4	10,6																																																															
	Üçüncü ve sonrası	53	98,3	12,4				Baba Çocuk İlişkisi Toplam Puan	İlk çocuk	132	50,6	8,8	318	5,642	0,004*	İkinci çocuk	136	46,9	9,3	Üçüncü ve sonrası	53	47,8	9,1	Pozitif İlişki	İlk çocuk	132	17,8	4,6	318	1,657	0,192	İkinci çocuk	136	17,1	4,2	Üçüncü ve sonrası	53	18,4	5,5	Uyumsuzluk	İlk çocuk	132	17,5	3,6	318	2,918	0,055	İkinci çocuk	136	16,4	3,8	Üçüncü ve sonrası	53	16,5	4,2	Çatışma	İlk çocuk	132	15,2	4,2	318	8,410	0,000*	İkinci çocuk	136	13,3	4,5
Baba Çocuk İlişkisi Toplam Puan	İlk çocuk	132	50,6	8,8	318	5,642	0,004*																																																												
	İkinci çocuk	136	46,9	9,3																																																															
	Üçüncü ve sonrası	53	47,8	9,1				Pozitif İlişki	İlk çocuk	132	17,8	4,6	318	1,657	0,192	İkinci çocuk	136	17,1	4,2	Üçüncü ve sonrası	53	18,4	5,5	Uyumsuzluk	İlk çocuk	132	17,5	3,6	318	2,918	0,055	İkinci çocuk	136	16,4	3,8	Üçüncü ve sonrası	53	16,5	4,2	Çatışma	İlk çocuk	132	15,2	4,2	318	8,410	0,000*	İkinci çocuk	136	13,3	4,5	Üçüncü ve sonrası	53	12,8	4,6												
Pozitif İlişki	İlk çocuk	132	17,8	4,6	318	1,657	0,192																																																												
	İkinci çocuk	136	17,1	4,2																																																															
	Üçüncü ve sonrası	53	18,4	5,5				Uyumsuzluk	İlk çocuk	132	17,5	3,6	318	2,918	0,055	İkinci çocuk	136	16,4	3,8	Üçüncü ve sonrası	53	16,5	4,2	Çatışma	İlk çocuk	132	15,2	4,2	318	8,410	0,000*	İkinci çocuk	136	13,3	4,5	Üçüncü ve sonrası	53	12,8	4,6																												
Uyumsuzluk	İlk çocuk	132	17,5	3,6	318	2,918	0,055																																																												
	İkinci çocuk	136	16,4	3,8																																																															
	Üçüncü ve sonrası	53	16,5	4,2				Çatışma	İlk çocuk	132	15,2	4,2	318	8,410	0,000*	İkinci çocuk	136	13,3	4,5	Üçüncü ve sonrası	53	12,8	4,6																																												
Çatışma	İlk çocuk	132	15,2	4,2	318	8,410	0,000*																																																												
	İkinci çocuk	136	13,3	4,5																																																															
	Üçüncü ve sonrası	53	12,8	4,6																																																															

* $p<0,05$

Çocuğun doğum sırasına göre babaların puan ortalamalarının verildiği Tablo.5'te baba çocuk ilişkisi toplam puan ortalamaları ile çatışma alt boyutunda anlamlı farklılaşmaların olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Baba çocuk ilişkisi açısından en düşük puan ortalamasına sahip olan grup ikinci çocuklardır. Ölçekten elde edilen toplam puanın düşüklüğü olumlu ilişkiye işaret ettiği göz önünde bulundurulduğunda babaların ilk ve üçüncü ile sonrası çocuklarına göre ikinci çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler kurdukları belirlenmiştir. Çatışma alt boyutu açısından ise ilk çocuklara ait puan ortalamaları diğerlerine göre anlamlı derecede daha yüksektir.

Tablo 6. Babaların Çocuklarıyla Geçirdikleri Aktif Zamana Göre Babalık Rolü Algısı İle Baba-Çocuk İlişkisi Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamalarına İlişkin ANOVA Testi Sonuçları

Geçirilen Aktif Zaman		n	\bar{x}	ss	sd	F	p
Babalık Rolü Algısı	9 saat ve daha az	113	98,99	10,6			
	10-23 saat	118	101,3	8,9	318	2,610	0,075
	24 saat ve üzeri	90	102,1	11,9			
Baba Çocuk İlişkisi	9 saat ve daha az	113	50,6	9,4			
	10-23 saat	118	48,6	8,6	318	6,568	0,002*
	24 saat ve üzeri	90	45,9	9,1			
Pozitif İlişki	9 saat ve daha az	113	18,6	4,6			
	10-23 saat	118	18,1	4,7	318	10,152	0,000*
	24 saat ve üzeri	90	15,8	4,0			
Uyumsuzluk	9 saat ve daha az	113	17,7	4,2			
	10-23 saat	118	16,8	3,4	318	5,619	0,004*
	24 saat ve üzeri	90	15,9	3,8			
Çatışma	9 saat ve daha az	113	14,2	4,5			
	10-23 saat	118	13,7	3,5	318	0,428	0,652
	24 saat ve üzeri	90	14,1	5,6			

* $p<0,05$

Baba çocuk ilişkisi toplam puan ortalamaları ile pozitif ilişki ve uyumsuzluk alt boyutlarına ait puan ortalamaları açısından Tablo-6 incelendiğinde babaların çocuklarıyla geçirdikleri haftalık zaman bakımından anlamlı farklılaşmalar meydana geldiği görülmektedir ($p<0,05$). Çocuklarıyla haftalık 24 saat ve daha fazla zaman geçiren babaların puan ortalamaları daha düşüktür fakat bu ortalama azlığı ölçek puanlarının ters algılanması gerekliliğinden dolayı çocuklarıyla ilişkilerinin yüksek ve pozitif yönde olduğuna işaret etmektedir. Haftalık 9 saat ve daha az zaman geçiren babaların ise uyumsuzluk puan ortalamalarının anlamlı derecede yüksek

olduğu görülmektedir. Ayrıca anlamlı bir farklılık oluşturmamakla birlikte haftalık geçirilen zaman arttıkça babaların babalık rolü algısı da artmaktadır.

Tablo 7. Babaların Babalık Rolü Algısı İle Baba-Çocuk İlişkisi Alt Boyutları ve Toplam Puan Ortalamaları Arası Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

		Babalık Rolü Algısı
Baba Çocuk İlişkisi	Pearson Correlation	-.369*
	p	.000
	n	321
Toplam Puan	Pearson Correlation	-.259*
	p	.000
	n	321
Pozitif İlişki	Pearson Correlation	-.296*
	p	.013
	n	321
Uyumsuzluk	Pearson Correlation	-.232*
	p	.000
	n	321
Çatışma	Pearson Correlation	-.232*
	p	.000
	n	321

*p<0,05

Tablo-7 de verilen korelasyon sonuçları incelendiğinde; babaların baba çocuk ilişkisi toplam puanları ve pozitif ilişki, uyumsuzluk, çatışma alt boyutları ile babalık rolü algıları arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (p<0,05). Baba çocuk ilişkisi toplam puanları ile pozitif ilişki alt boyutu puanları yükseldikçe babaların babalık rolü algısı puan ortalamaları azalmaktadır. Fakat baba çocuk ilişkisi toplam puanları ile pozitif ilişki alt boyutu puanlarının yüksek olması olumsuz ilişkiye işaret ettiği için baba çocuk ilişkisi puanları arttıkça babalar çocuklarıyla daha olumsuz ilişkilere sahip olmaktadır. Buna göre baba çocuk ilişkisi yüksek olan babaların babalık rolü algılarının da yüksek olduğu belirlenmiştir. Uyumsuzluk ve çatışma alt boyutları açısından ise ters bir puanlama söz konusu değildir ve bu alt boyutlardaki puan ortalamaları yükselirken babalık rolü algısı puan ortalamaları düşmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırma bulguları doğrultusunda; babaların yaş ortalaması arttıkça çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler geliştirdikleri, genç babaların ise yaş ortalaması daha büyük babalara göre çocuklarıyla olan ilişkilerinde çatışmanın daha fazla olduğu belirlenmiştir. Castillo, Welch ve Sarver

(2011) gerçekleştirdikleri çalışmada yaşı büyük babaların çocuğun bakımına ve eğitimine daha fazla özen gösterdiğini ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Arabacı ve Ömeroğlu (2013) yaşı büyük babaların çocuklarıyla daha olumlu iletişim kurabildiklerini, Özkan (2014) ise yaptığı araştırmada, 36–40 yaş aralığındaki babaların kendinden daha küçük yaş grubundaki ve kendinden daha büyük yaş grubundaki babalara göre çocuklarıyla daha olumlu ve sağlıklı ilişkiler kurduklarını ortaya koymuştur. Bu çalışmada babaların en yüksek 36-42 yaş aralığında olduğu göz önünde bulundurulursa sonuçların birbirine paralel olduğu ve bu yaş aralığındaki babaların çocuklarıyla ilişkisinin diğer babalara göre pozitif olduğu söylenebilir. Babaların ilerleyen yaşla birlikte olgunluk kazanmaları, iş veya sosyal hayat yerine önceliklerini çocuklarının alması bu sonuçla karşılaşmamızın nedenlerinden biri olabilir.

Öğrenim düzeyi değişkeni açısından babaların öğrenim düzeyleri yükseldikçe babalık rolü algılarının yükseldiği belirlenmiştir. AÇEV'in 2017 yılına ait "Türkiye'de İlgili Babalık ve Belirleyicileri" ana raporunda da babaların eğitim seviyesi arttıkça, gelenekselliklerinin azaldığı bu oranda da çocuk bakım ve gelişimine yüksek katılım gerçekleştirdikleri belirtilmiştir. Bunun bir sonucu olarak da, babaların babalık rollerine ilişkin memnuniyet düzeyinin de yüksek olması beklenmektedir. Gerçekleştirilen benzer çalışmalarda da (Poyraz, 2007; Seçer, Çeliköz ve Yaşa, 2007; Kuruçırak, 2010; Gültekin-Akduman ve Türkoğlu, 2013; Şahin ve Demiriz, 2014; Telli ve Özkan, 2016) babaların öğrenim düzeyleri arttıkça babalığa yönelik ilgi, doyum ve tutumlarının yükseldiği belirlenmiştir.

İlkokul-ortaokul mezunu babaların diğer babalara göre çocuklarıyla olan ilişkilerinde daha fazla uyumsuzluk yaşadıkları belirlenmiştir. Babaların öğrenim düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılaşmaya rastlanan durumlardan bir diğeri ise; lisans ve üzeri öğrenim düzeyine sahip babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinde diğer babalara göre daha az seviyede çatışma yaşamaları olmuştur. Ünüvar (2008) çalışmasında lisans ve lisansüstü mezunu babaların çocuklarıyla daha nitelikli zaman geçirdikleri ve çocuklarına karşı daha ilgili oldukları bulgusuna ulaşmıştır. Kuruçırak (2010) ise baba bebek ilişkisini incelediği çalışmasında öğrenim düzeyinin belirleyici olduğunu ve yükseköğretim düzeyine sahip babaların bebeklerinin bakımına ve gelişimine daha fazla katkı sağladıklarını ortaya koymuştur. Doğrudan baba-çocuk ilişkisine yönelik olarak gerçekleştirilen çalışmalarda da (Maridaki-Kassotaki, 2000; Özkan, 2014; Uyanık vd., 2016) öğrenim düzeyi yüksek olma durumunun çocukla geliştirilen olumlu ilişki de etkili bir değişken olduğu belirlenmiştir. Öğrenim düzeyi yükseldikçe babaların çocuk gelişimi ve eğitimi konusunda daha bilinçli olması, çocuklarıyla nasıl

bir ilişki kurmaları gerektiği konusunda daha dikkatli davranmaları onların çocuklarıyla daha az çatışma yaşamalarına ortam hazırladığı düşünülebilir. Böylece ilişkileri de daha olumlu olmaktadır.

Araştırma bulgularında cinsiyet değişkeni açısından babaların hem babalık rolü algısında hem de çocuklarıyla ilişkilerinde anlamlı sonuçlara rastlanmamıştır. Arabacı ve Ömeroğlu (2013) çalışmalarında okul öncesi dönem çocukların kız veya erkek çocuk olmasının babalarıyla olan iletişimleri açısından farklılık meydana getirmediğini belirlemiştir. Baba çocuk ilişki ve babalık rolünü inceleyen benzer çalışmalarda da (Paulson, Dauber ve Leiferman, 2010; Türkoğlu ve Gültekin-Akduman, 2015; Şahin ve Demiriz, 2014; Özkan, 2014) cinsiyet değişkeninin okul öncesi dönem çocukların babalarının babalık rolüne ve çocuklarla kurulan ilişkiye etkisi olmadığı saptanmıştır. Şahin ve Demiriz (2014) bu durumu, okul öncesi dönem çocukların cinsiyet değişkeni fark etmeksizin babanın ilgisine ihtiyaç duydukları ve babalarında çocukların yaşı itibarıyla cinsiyetlerini dikkate almadıkları şeklinde yorumlamıştır. Bu çalışmadaki babaların da aynı yaş grubundaki çocuklara sahip olduğu düşünüldüğünde ulaşılan bu yargının bu çalışma için de geçerli olduğu düşünülmüştür. Ayrıca çocuğun cinsiyeti açısından babaların çocuklarıyla olan ilişkilerinin farklılaşmaması babaların erkek çocuklarıyla baba kız çocuklarıyla anne ilgilenir gibi kalıp yargılardan (Kağıtçıbaşı, 2010) sıyrıldıklarını ve cinsiyet ayrımına yer vermediklerini düşündürmüştür.

Çocuğun doğum sırası baba çocuk ilişkisini etkileyen bir değişken olarak ortaya çıkmıştır. Babaların ikinci çocuklarıyla diğerlerine göre daha olumlu ilişki içinde oldukları ve ilk çocuklarıyla olan ilişkilerinde daha fazla çatışma yaşadıkları belirlenmiştir. Gerçekleştirilen çalışmalar incelendiğinde bu değişkene ait farklı sonuçlar elde edildiği görülmektedir. Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2007) ve Kuruçırak (2010) çocuk sayısı çoğaldıkça babaların çocuklarına yönelik ilgilerinin azaldığını; Ishii-Kuntz, vd. (2004) ile Arabacı ve Ömeroğlu (2013) ise bu sonuçların aksine, sahip olunan çocuk sayısı arttıkça babaların çocuk bakımı konusunda kendilerini daha yeterli hissettikleri ve bu durumun çocuklarıyla olan ilişkilerine olumlu yansıtıldığını ortaya koymuşlardır. Bu çalışmada elde edilen bulgu ise; ilk çocukta babaların daha deneyimsiz oluşu, üç çocuk ve sonrasında ise çocuklara ayıracak zamanın çocuklar arasında paylaşılması sonucunda ikinci çocukların babalarıyla olumlu ilişkiler geliştirebilmelerinde daha avantajlı bir konumda oldukları şeklinde yorumlanmıştır.

Çocuklarıyla haftalık 24 saat ve daha fazla zaman geçiren babaların çocukları ile olan ilişkilerinin anlamlı düzeyde yüksek ve pozitif yönde

olduğu, haftalık 9 saat ve daha az zaman geçiren babaların ise çocuklarıyla olan ilişkilerinde uyumsuzluk yaşadıkları görülmüştür. O'Connell (1993) araştırmasında çocuğuna haftalık 10-34 saat arası zaman ayıran babaların çocuklarının yaşamlarına katılımlarının daha etkili olduğuna, 10 saatten daha az zaman ayıran babaların ise çocukla ilişki düzeylerinin yetersiz olduğuna işaret etmiştir. Gürşimşek, Kefi ve Girgin (2007) ise gerçekleştirdikleri çalışmada baba ile çocuk arasında geçirilen süre arttıkça babanın çocuğun yaşamına daha aktif katılım sağladığı ve çocuğun gelişiminde olumlu etkiye sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bahsedilen çalışmalar ışığında elde edilen araştırma bulgusu beklenen bir durumdur ve literatür bilgisiyle de desteklenmektedir. Lamb (2010) bu konuda çocukla babanın geçirdiği zamanın artmasıyla baba çocuk ilişkisinin yoğunlaştığını ve olumlu hale geldiğini ifade etmiştir. Araştırma da çocuklarıyla geçirdikleri zaman açısından babaların babalık rolü puan ortalamaları anlamlı bir farklılık oluşturmasa da geçirilen zaman arttıkça babaların babalık rolü algısının da arttığı belirlenmiştir. Babanın çocuğuyla geçirdiği aktif zaman arttıkça ilişkisi olumlu olacak buna paralel olarak babalıktan aldığı doyum, memnuniyet ve babalık rolü algısı da artacaktır.

Araştırmanın temel amacı doğrultusunda gerçekleştirilen korelasyon sonucunda ise; babaların çocuklarıyla olan pozitif yöndeki ilişkileri ile babalık rolü algıları arasında paralel bir ilişki olduğu, biri artar yada azalırken diğersinin de arttığı yada azaldığı belirlemiştir. Diğer taraftan çocukla baba arasındaki uyumsuzluk ve çatışma yükseldikçe babalık rolü algısının azaldığı görülmüştür. Gürşimşek, Kefi ve Girgin (2007) çalışmalarında babaların okul öncesi dönem çocuklarının yaşamına katılım düzeylerini destekleyen uygulamaların babaların babalık rolü algılarında olumlu bir gelişime katkı sağladığı ortaya koymuştur. Ayrıca Cabrera, vd. (2000) giderek değişen babalık rolleriyle birlikte babaların babalık rolü algılarının daha yüksek ve olumlu hale geldiğini bu durumda baba ile çocuk arasındaki ilişkinin daha etkili ve pozitif olmasını sağladığını ifade etmişlerdir. Elde ettiğimiz sonuç bu bilgileri destekler niteliktedir. Ayrıca Gültekin-Akduman ve Türkoğlu (2013) gerçekleştirdikleri çalışmada babaların babalık rolü algısı ile çocukların problem davranış sergileme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve babalık rolü algısı düşük olan babaların çocuklarının daha fazla problem davranış sergilediklerini belirlemişlerdir. Çocuğun problem davranışlar sergilemesi babasıyla daha fazla uyumsuzluk ve çatışma yaşamasına sebep olacağı göz önünde bulundurulursa, bu çalışma ile bizim çalışmamızın birbirine paralel sonuçlar ortaya koyduğu söylenebilir.

Öneriler

Araştırma sonuçlara paralel olarak; genç ve ilk kez baba olan bireylerin çocuklarıyla daha olumlu ilişki kurabilmelerini, öğrenim düzeyi ilkökul-ortaokul olan babaların babalıktan yeteri kadar doyum alabilmelerini ve babaların çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmelerini sağlamak adına annelerin ve öğretmenlerin babalar için ortam hazırlayıcı, özendirici ve işbirlikçi yaklaşımlar sergilemeleri ve babaların çocukların gelişimlerini ve ihtiyaçlarını anlayabilecekleri kaynaklara daha kolay ulaşmaları sağlanabilir.

Ayrıca bu çalışma yalnızca babaların vermiş olduğu bilgiler ve ölçek sorularına verdikleri yanıtlar ile sınırlı kalmıştır. Gerçekleştirilecek çalışmalarda babaların çocuklarıyla olan ilişkileri konusunda daha objektif sonuçlar elde etmek adına annelerin ve çocukların bilgilerine de başvurulabilir. Bir sonraki aşama olarak bu babalarla odak grup görüşmeleri gerçekleştirilerek babalık rolü algılarına ve çocuklarıyla olan ilişkilerine yönelik daha derinlemesine bilgiler elde edilebilir.

Kaynaklar

- AÇEV (2017). *Türkiye’de İlgili Babalık ve Belirleyicileri-Ana Rapor*. Türkiye’de Babalığı Anlamak Serisi-I. İstanbul: Taymaz Matbaacılık.
- Arabacı, N. ve Ömeroğlu, E. (2013). 48-72 Aylık Çocuğa Sahip Anne-Babaların Çocukları İle İletişimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 30, 41-53.
- Atabey, D. (2017). Bazı Değişkenlere Göre Erken Çocukluk Döneminde Okul – Baba İlişkisi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 721-729.
- Barker, B., Elles, J. & Ramchandani, P. G. (2017). Fathers, Fathering and Child Psychopathology. *Current Opinion in Psychology*, 15, 87-92.
- Barker, G., Contreras, J.M., Heilman, B., Singh, A.K., Verma, R.K. & Nascimento, M. (2011). *Evolving Men: Initial Results from the International Men and Gender Equality Survey (IMAGES)*. Washington, D.C.: International Center for Research on Women (ICRW) and Rio de Janeiro: Instituto Promundo.
- Bawadi, H. A., Qandil, A.M. Al-Hamdan, Z.M. & Mahallawi, H. H. (2016). The role of fathers during pregnancy: A qualitative exploration of arabic fathers’ beliefs. *Midwifery* 32. 75-80.

- Baydar, N., Akçınar, B. ve İmer, N. (2012). Çevre, Sosyoekonomik Bağlam ve Ana Babalık. Der. M. Sayıl ve B. Yağmurlu. “*Ana Babalık: Kuram ve Araştırma*” (81-127). İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Bloom, K.C. (1997). Perceived Relationship with the Father of the Baby and Maternal Attachment in Adolescents, *JOGNN*, 27(4), 420-430.
- Buckley, C. K. & Schoppe-Sullivan, S. J. (2010). Father Involvement and Coparenting Behavior: Parents’ Nontraditional Beliefs and Family Earner Status as Moderators, *Personal Relationships*, 17, 413-431.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. Kılıç, A., Özcan, E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cabrera, N., Tamis-LeMonda, C. S., Bradley, R. H., Hoffert, S. & Lamb, M. E. (2000). Fatherhood in the Twenty-First Century. *Child Development*, 71(1), 127-136.
- Çakıcı, S. (2006). *Alt ve Üst Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin Aile İşlevlerinin, Anne Çocuk İlişkilerinin ve Aile İşlevlerinin Anne-Çocuk İlişkilerine Etkisinin İncelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Castillo, J., Welch, G. ve Sarver, C. (2011). Fathering: The Relationship Between Fathers’ Residence, Fathers’ Sociodemographic Characteristics, and Father Involvement. *Matern Child Health Journal*, 15 (8), 1342-1349.
- Driscoll, K. & Pianta, R. C. (2011). Mothers’ and Fathers’ Perceptions of Conflict and Closeness in Parent-Child Relationships During Early Childhood. *Journal of Early Childhood and Infant Psychology*, 7, 1-24.
- Dökmen, Z.Y. (2016). *Toplumsal Cinsiyet*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dündar, Ö. Z., Durugönül, E. ve Arıkan, E. (2011). “Anne” ve “Baba” Sözcüklerine Yüklenilen Anlamların Bir İncelemesi. *Contemporary Online Language Education Journal*, 1(2), 25-34.
- Erdoğan, A. (2004). Çocuğun Psikososyal Gelişiminde Babanın Rolü, *Yeni Symposium*, 42 (4), 147-153.
- Garfield, C. F. Mapp, M.D. & Chung, P. J. (2006). A qualitative study of early differences in fathers’ expectations of their child care responsibilities. *Ambulatory Pediatrics*. 6(4), 215-220.

- Gültekin-Akduman, G. ve Türkoğlu, D. (2013). Okul öncesi dönem çocuğu olan babaların babalık rollerini algılamaları ile çocuklarının davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Aile Çocuk ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 1-17.
- Güngörmüş-Özkardeş, O. (2016). "Baba Olmak". (Ed.: Haluk Yavuzer). *Ana-Baba Okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi, s. 128-142.
- Gürşimşek, I., Kefi, S. ve Girgin, G.(2007). Okul Öncesi Eğitime Babaların Katılım Düzeyi ile İlişkili Değişkenlerin İncelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 181-191.
- Hair, E.C., Moore, K.A., Garret, S.B., Kinukawa, A., Lippman, L. & Michelsen, E. (2003). Psychometric analyses of the parent-adolescent relationship scale in the national longitudinal survey of Youth-1997. *Indicators of Positive Development Conference*, 1-31, (12-13 March), Washington, DC.
- Harris, K.M. & Morgan, S.P. (1991). Fathers, sons and daughters: differential paternal involvement in parenting. *Journal of Marriage and the Family*, 53(3), 531-544.
- Hossain, Z., Roopnarine, J. L.Masud, J.Muhamed, A. A. H.Baharudin, R., Abdullah, R. & Juhari, R. (2005). Mothers' and fathers' childcare involvement with young children in rural families in Malaysia. *International Journal of Psychology*. 40(6), 385-394.
- Ishii-Kuntz, M. (1994). Paternal involvement and perception toward fathers' roles: A comparison between Japan and the United States. *Journal of Family Issues*. 15(1), 30-48.
- Ishii-Kuntz, M., Makino, K., Kato, K. ve Tsuchiya M. (2004). Japanese Fathers of Preschoolers and Their Involvement in Child Care. *Journal of Marriage and Family*, 66 (3), 779-791.
- Jones, J. & Mosher, W. D. (2013). Fathers' Involvement With Their Children: United States, Division Of Vital Statistics. *U.S. Department Of Health And Human Services Centers For Disease Control And Prevention National Center For Health Statistics*, 71 (20), 1-21.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). *Benlik, Aile ve İnsan Gelişimi: Kültürel Psikoloji*. İstanbul: Koç Üniversitesi Yayınları.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kochanska, G., Forman, D.R., Aksan, N. & Dunbar, S.B. (2005). Pathways To Conscience: Early Mother-Child Mutually Responsive Orientation

And Children's Moral Emotion, Conduct And Cognition. *Journal Of Child Psychology Psychiatry*, 46(1), 19-34.

Kuruçırak, Ş. (2010). *4-12 Aylık Bebeği Olan Babaların, Babalık Rolü Algısı İle Bebek Bakımına Katılımı Arasındaki İlişki*. Akdeniz Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.

Kuzucu, Y. (1999). *Babalarıyla Çatışma Düzeyi Yüksek ve Düşük Olan Ergenlerin ve Babalarının Babalık Rolüne İlişkin Algılarının Karşılaştırılması*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Kuzucu, Y. (2011). Değişen Babalık Rolü ve Çocuk Gelişimine Etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (35), 79-91.

Lamb, M. E. (2010). *The Rol of The Father in Child Development*. (Edt. M. E. Lamb). "How Do Fathers Influence Children's Development? Let Me Count the Ways" (1-22). United States of America: Wiley.

Leidy, M. S., Schofield, T. J. & Parke, R. D. (2013). Fathers' contributions to children's social development. In N. J. Cabrera & C. S. Tamis-LeMonda (Eds.), *Handbook of father involvement: Multidisciplinary perspectives* (pp. 151-167). New York: Routledge/Taylor & Francis Group.

Maridaki-Kassotaki, K. (2000). Understanding Fatherhood in Greece: Father's Involvement in Child Care. *Psicologia: Teoria e Pesquisa*, 16(3): 213-219.

MEB (2017). *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2016/2017*. http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2017_09/08151328_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2016_2017.pdf (10.01.2019).

Mehmet, N. (2010). *Ebeveynlerin çocuklarına ilişkin sosyalleştirme hedeflerinin, kültürel değer yönelimleri ve eğitim düzeyleri ile çocuğun cinsiyeti ve doğum sırası açılarından incelenmesi*. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

O'Connell, M. (1993). Where's Papa? Father's role in child care. *Population Trends and Public Policy*, No. 20. Washington, DC: Population Reference Bureau, Inc.

Özkan, T. (2014). *Çocuğu Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Babalara Uygulanan Baba Katılım Programının Baba-Çocuk İlişkisi Üzerine Etkisi*. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Özyürek, A. ve Tezel-Şahin, F. (2015). Anne-Çocuk İlişkinin ve Baba Tutumlarının Çocukların Ahlâki ve Sosyal Kural Anlayışları Üzerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40 (177), 161-174.
- Paulson J.F., Dauber S.E. ve Leiferman J.A. (2010). Parental Depression, Relationship Quality, and Nonresident Father Involvement with Their Infants. *Journal of Family Issues*, 32(4) 528-549.
- Poyraz, M. (2007). *Babaların babalık rolünü algılamalarıyla kendi ebeveynlerinin tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Saygı, D. (2011). *Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması ve Anne-Çocuk İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, YL Tezi, İstanbul.
- Seçer, Z., Çeliköz, N. ve Yaşa, S. (2007). Bazı kişisel özelliklerine göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığa yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 425-438.
- Sımsıkı, H. ve Şendil, G. (2014). Baba katılım ölçeği'nin (BAKÖ) geliştirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(49), 104-123.
- Summers, J. A., Raikes, H., Butler, J., Spicer, P., Pan, B., Shaw, S., Langager, M., McAllister, C. & Johnson, M. K. (1999). Low-income fathers'and mothers'perceptions of the father role: a qualitative study in four early head start communities. *Infant Mental Health Journal*, 20(3), 291-304.
- Şahin, H. ve Demiriz, S. (2014). Beş Altı Yaşında Çocuğu Olan Babaların, Babalık Rolünü Algılamaları İle Aile Katılım Çalışmalarını Gerçekleştirmeleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 18 (1), 273-294.
- Şimşek, A. (2006). *Duygusal zekanın, ana-baba tutumunun ve doğum sırasının tercih edilen liderlik tarzına etkisi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Tabachnick , B.G. ve Fidell, L. S. (2013). *Using Multivariate Statistics* (Sixth Edition). Boston: Pearson.
- Taşkın, N. (2011). Çocukların Gelişiminde Katkıları Unutulanlar: Babalar. *Eğitime Bakış*, 7 (20), 43-47.
- Telli, A. A. ve Özkan, H. (2016). 3-6 yaş grubu çocuğu olan babaların babalık rolü algısı ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hastanesi Dergisi*, 6(2):127-134.

- Tichenor, V., McQuillan J., Greil, A. L., Contreras, R. & Shreffler, K. M. (2011). The Importance of Fatherhood U.S. Married and Cohabiting Men. *Fathering*, 9(3), 232-251.
- Tomul, E. (2008). Türkiye’de Ailenin Sosyo-Ekonomik Özelliklerinin Eğitime Katılım Üzerinde Görelî Etkisi. *Eurasian Journal of Educational Research*, 30, 153 – 168.
- Türk Dil Kurumu (2014). Güncel Türkçe Sözlük.
http://www.tdk.org.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.5a1ad4a6bc1267.02248693 (25.11.2017)
- Türkoğlu, D. ve Gültekin-Akduman, G. (2015). Okul Öncesi Dönem Çocuğu Olan Babaların Babalık Rolü Algıları ile Eş Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8 (38), 761-772.
- Topçu-Bilir, Z. Ve Sop, A. (2016). Okul Öncesi Dönemindeki Çocukların Aile İlişkileri İle Çocuklarda Görülen Davranış Problemleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 20-43.
- Uzun, H., ve Baran, G. (2015). Çocuk Ebeveyn İlişki Ölçeği’nin Okul Öncesi Dönemde Çocuğu Olan Babalar İçin Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (3), 30- 40
- Uyanık, Ö., Kaya, Ü. Ü., İnal-Kızıltepe, G. ve Can-Yaşar, M. (2016). An Investigation of the relationship between fathers and their children at preschool level. *Journal of Theoretical Educational Science*, 9(4), 515-531.
- Ünal, F. ve Kök, E. E. (2015). 0-6 Yaş Çocuğu Olan Ebeveynlerin Babalık Rolüne İlişkin Görüşleri. *International Journal of Social Sciences And Education Research*. 1(4). 1383-1396.
- Ünüvar, P. (2008). *Babaların 3-6 Yaş Grubu Çocuklarıyla Geçirdikleri Zamanın Niteliđini Belirleme ve Geliřtirme*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Konya.
- Webster, L., Low, J., Siller, C. & Hackett, R. K. (2013). Understanding the Contribution of A Father's Warmth on His Child's Social Skills. *Fathering: A Journal of Theory, Research, and Practice about Men as Fathers*, 11(1), 90-113.
- Yavuzer H. (2007). *Ana-Baba ve Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.